

Előfizetési árak:

A kiadóhivatalban átveve:	
Egész évre	6 frt — kr.
Negyedévre	1 > 50 >
Helyben nazonoz aordva:	
Egész évre	8 frt — kr.
Negyedévre	2 frt — kr.
Vidékre postán szállítva:	
Egész évre	10 frt — kr.
Negyedévre	2 > 50 >

TISZÁNTÚL

POLITIKAI NAPILAP.

Megjelenik mindennap, a hétfői és ünnep utáni napok kivételével.

Szerkesztőség és kiadóhivatal:
Apáczai-utca 3. sz.

A szerkesztőség köziratok visszaadására vagy megőrzésére nem vállalkozik.

Előfizetések és hirdetések a kiadóhivatalhoz intézendők.

Egyes szám ára 4 kr.

NAGYVÁRAD, szeptember 4.

A jövő évi költségelőirányzat.

A pénzügyminiszter tegnap adta elő expozéját, melynek legjelentősebb részleteit alább adjuk, egyúttal pedig a büdzsé főbb tételeit is megismertetjük.

Az első pillanatra megállapíthatja minden elfogulatlan elme, hogy ez a költségelőirányzat nem reális; amennyire nem az, hogy szinte csodáljuk Lukács László pénzügyminiszter fantáziájának merész szárnyalását, midőn expozéjának szemfényvesztő csoportosításait olvassuk.

Azonfelül tudnivaló dolog, hogy ez az eljárás nem új: meghonosította azt Wekerle még Tisza Kálmán kormányelnöksége alatt, hogy ugyanis a költségelőirányzat magában véve csak annyi, hogy nesze semmi, fogd meg jól! Mert rendszeren következnek a póthitelek és el nem számolt kiadások, melyek legfőleg a zárszámadásoknál merülnek felszínre, ha ugyan el nem tűnnek a siralom e völgyének színeiről úgy, hogy nincs az a finansz-kapacitás, mely a hivatalos számok óriás temetőjének gyászos fejfái után ráismerjen például a Pulszky Károly Piombójára vagy hasonló kiadások feneketlen hordájára.

Ezek után fölös munkát végeznénk, ha a most beterjesztett költségelőirány-

zat minden főbb tételét bonczoló kés alá vennénk; sokaknak ismeretlen ott az atya-anya, de mégis csak léteznek.

Ami minket azonban leginkább megkap, az nem annyira maga amaz utvesztő, melyet az 1897-ik évi költségelőirányzat fölmutat, mert ezt már a tőzsde is aposztrofálta, midőn az expozéval szemben oly kevéssé reagált, mint a számító ész a szappanbuborék hivalkodására, — hanem minket inkább képes éles kritikára kihívni az a körülmény, hogy a kiadások emelkedésével szemben önkényesen fölvevett bevétel-szaporodást látunk föltüntetve az adók s illetékek különböző tételeinél, melyekről tudja mindenki, hogy csak az adóvégrehajtó áldatlan működésének eredményeképpen maradtak meg ama magaslaton, melyre egyoldalú fiskális szempontból helyezték. Ez a körülmény maga elégséges arra, hogy a költségelőirányzat mesterséges kártyavárát ledöntse. Mert amely tételeknél csak az utolsó fejős tétlen, meg kecske, vagy az utolsó párna eladása volt képes a preliminált összeget behozni, azoknál a bevétel emelkedésének előirányozása nem lehet egyéb fikciónál. Ebben pedig az új büdzsé kaleidoszkop-szerű fölvevései utólérhetetlen remekeléseknek mondhatók.

A legrealisabb tétele a büdzsének az állami anyakönyvvezetés költségeinek szá-

porodása, pedig ez csakugyan kevés a szükséghez képest. Ha terünk engedné, ráolvasnók a kormányra s pártjára vezéreinek nyilatkozatait, melyekkel váltig fogadkoztak, hogy ezen a czímen az eredetileg fölvevett tétel nem fog emelést igényelni; holott a költségelőirányzat illető tétele bizonyítja, hogy amaz ígéretek nem váltak be és hogy az állami anyakönyvvezetés folyton újabb meg újabb túlköltekezést von maga után anélkül, hogy az e téren észlelhető szomorú állapotokon javulást lehetne remélni.

A végeredmény még ennél is inkább képes kiábrándítani mindenkit. A rendes kiadásoknál 23.916,700 frt fölösleget mutat föl, ellenben a rendkívülieknek vagy átmenetieknek mondott kiadásoknál 23.829,065 frtnyi hiányt tüntet elő s így 87,635 frtnyi fölösleget állapít meg, vagyis 66,410 frtnyi nagyobb pluszt helyez a jövő évre kilátásba az 1896. esztendőre megállapított fölöslegnél.

Erre Ugron Gábor azt mondta: Ez szemfényvesztés.

Mennyire igaz ez, ezt az utolsó évnegyed állampénztári kimutatása is mutatja, midőn a hivatalos kimutatás szerint a millennáris esztendő második negyedének mérlege kérelhetetlen adóvégrehajtások dacára 5.057,647 frttal kedvezőtlenebbnek alakult a múlt év máso-

A „TISZÁNTÚL“ TÁRCZÁJA.

A glogovi kápolna.

Irta: AGRICOLA.

Glogov parányi kis község az ország határán; körös-körül óriási heglánczok veszik körül. Ritkán zavarja meg valami feltűnőbb esemény a falu népét. Hacsak azt nem vesszük nagy eseménynek, hogy néhány napra rá Szomjas Mihály, a falu kovácsa elhalálása után egy idegen ember vetődött oda. Senki sem tudta, hogy kicsoda vagy honnan jött? S mivel a faluban nem volt vendéglő, ahová szállhatott ott a falu végén özvegy Szomjas Mihálynénál vett szállást s mivel ő maga is kovács volt, az üzletet is átvette.

Az özvegy a kis udvari szobába hozta magát egyetlen leányával, Juliskával és az utcai lakást a műhelylyel együtt átadta az idegen férfinak, ki becsületesen megfizetett érte.

A falu népe görbe szemmel nézte az idegen férfit, nem tudván, honnan és miért jött oda? Az új kovácsnak nem igen akadt munkája; mert a nép inkább a szomszéd falu kovácsához fordult, ha kovácsra szorult.

A glogovi kovács, úgy látszik nem törődött a falu közönyével. Volt ugyanis mit aprítani a teje, habár szerényen élt. Már ugyyszólván beletörődött volna a nép a hivatalos vendég ott létében, midőn az a hír kelt szárnyra, hogy az új kovács, kinek Daru János volt a becsületes neve, elveszi az elhalt kovács özve-

gyét, Szomjas Mihálynét. A lakadalom rövid idő múlva meg is történt s így Daru János mintegy beleolvadt a falu népébe.

Ezzel megszűnt minden gyanu ezen ember iránt. Mindenki tisztelni, becsülni tanulta Daru Jánost, ki okos és mindamellet szerény és békes embernek mutatta magát. Ilyennek ismerte Szomjas Mihályné is, midőn hozzá ment.

Azonban Daru János nem sokáig bírta a tettetést s felesége csakhamar azon szomorú tapasztalatra jutott, hogy férje nem az, aminek mutatta magát, jámbor, tiszta lelkiismeretű ember, hanem durva és még hozzá önmagával meghasonlott ember, a ki soha sem imádkozik és talán még Istenbe sem hisz.

Maga az asszony nem is panaszkodhatott volna tulajdonképen férje magaviselete ellen; mert hisz vele elég szépen bánt és becsületesen ellátta a házat mindennel, amire szükségük volt; hanem durvasága az asszony leányával, Juliskával szemben tanusított bánásmódban tünt ki.

Juliska igen okos s kedves gyermek volt. Szeretett tanulni; örömmel járt az iskolába. Mikor imádkozott, oly szépen összetette kis kezecskéit, oly értelmesen és áhitattal mondta el reggel és este, ebéd előtt és ebéd után az imát, hogy öröm volt nézni s hallgatni ezt a földi angyalt.

Aztán meg úgy tisztelte, úgy szerette anyját és mostoha apját, hogy a gyermekek példányképpül állíthatták oda.

A kis Juliskának az ő ártatlanságában az volt a szokása, hogy midőn az iskolából haza-

jött elmondta szüleinek, mit hallott és mit tanult ott. Legjobban kedvelte a bibliai történeteket.

De az apjának visszatetszett mindaz, amit az ártatlan leányka beszélt. Sokszor megfedette a leányt az ő csacsakaságáért és megtiltotta neki, hogy máskor is elmondja, a mit az iskolában tanult.

Ez nagyon fájt Julesának; azért sokszor oly szomorú volt, hogy fájdalmában sirt. Sokszor elgondolta magában, hogy mostoha apja nem is lehet jó ember, ha nem akarja őt hallgatni, midőn a jó Istenről, a szent Szűzről, az őrző angyalról vagy a szentekről beszélt, amit az iskolába tanult.

Hát biz az az anyának is rosszul esett, hogy férje oly durván bánik kis leányával. Sokszor elzárkóztak az udvari szobácskába és ott tanácskoztak együtt, mit tevék legyenek a durva férfiival? Miként lehetne őt Istenhez téríteni?

— Ne félj mamácskám, — mondá Juliska — addig fogom kérni az Istent apa megtéréseért, míg meghallgatja imámat.

— Ne légy oly bohó, kis leányom! Nem oly könnyű dolog az oly makacs és erkölcsileg eltompult embert megszelidíteni.

— Aztán a szent Szület is fogom kérni, járjon közbe isteni fiánál e bűnös lélekért.

— Jól van kedves leányom! csak aztán el ne áruld apád előtt szép terveinket; mert a mily dühös ő, ha Istenről beszélnek előtte vagy a szent Szület emlegetik, még utoljára úgy megtalál útni, hogy nyomorékká tesz.

dik negyedének pénzügyi mérlegénél és halomra döntötte az egész költségvetést.

Ez a tény magában véve is elégséges, hogy megokolt bizalmatlanságot támaszson az új költségelirányzat képzeleti föltevéseivel szemben.

A nemzet megelégette már ezeket a kicsinyes fogásokat és megköveteli, hogy tiszta bort öntsenek a poharába.

A polgári házasság tengeri kigyója.

Ismét szaporodott egygyel ama rendeletek száma, melyekkel a polgári házasság számalmas intézményén megint egy hiányt pótolnak. A foltoktól már nem is látni az eredeti öltönyt. Az új rendeletet a következőkben ismertetjük.

Több oldalról vett hivatalos jelentésekből azt az értesülést vette a belügyminiszter, hogy egyes anyakönyvezetők a törvény (1894: XXXIII. 55. §.) ama rendelkezését, mely szerint a házasságot csak a hirdetés utolsó napjára következő három nap alatt szabad megkötni, figyelmen kívül hagyják s a házasságokat a határidő leforgása előtt is megkötik. Meghagyta ennélfogva a miniszter a törvényhatóságok első tisztviselőinek, hogy az anyakönyvvezetőket a törvény szövegének rendelkezéseinek megtartására szigorú felelősség terhe alatt kötelezzék. Minthogy pedig az ily szabálytalanságok a törvény kevésbé gondos értelmezéséből is engedhetnek, kijelenti a miniszter, hogy a törvény helyesen akként értelmezendő, hogy a kihirdetés utolsó napja s a házasságkötés napja között teljes három napnak kell lefolynia.

Oszták kath. kongresszus.

Salzburg, szeptember 2.

A negyedik oszták katolikus közgyűlés ma az agrárkérdéssel foglalkozott. Schöpfer előadó előterjesztésére elfogadtak egy határozati javaslatot, mely az agrárreformot mint a társadalmi rendnek keresztény szellemben való újjalakításának alapját jelöli meg s mint e reform céljait megjelöli: a földbirtoknak a rajta levő földzálogjótól való megszabadítását, a föld társadalmi céljainak megfelelő és e célú biztosító földbirtok-rendszer által.

Eichhorn előadó ajánlja, hogy gróf Ledebur földművelésügyi miniszternek a földművelők szakegyesülete alakítására vonatkozó törvényjavaslat benyújtásáért köszönetet mondjanak s egyúttal felkérjék, hogy ezt a törvény-

javaslatot minél előbb intézze el. Egyben felhívás intéztessék Bilinski pénzügyminiszterhez, hogy a tőzsde adó felemelése által járuljon ahhoz, hogy a földművelési szakegyesületek életbeléptetése által szükségessé vált központi egyesületi bank számára a kellő pénzt előteremtse.

Gróf Ledebur földművelésügyi miniszter a katolikus gyűléshez a következő helyeslő táviratot intézte:

»Megemlékezve a katolikus egyesületi élethez való sok évi viszonyaimról s híven azokhoz az alapelvekhez, melyeket folyton képviseltem, nem mulaszthatom el, hogy a negyedik oszták katolikus gyűlést legelőnkben üdvözöljem. Vajha lefolyása minél fényesebb volna, mint új bizonyítéka a keresztény szellemnek Ausztriában való megerősödésének s vajha egyúttal a magas epizkopátus vezetése alatt a különböző katolikus pártok egysége törekvéseinek kiindulási pontjává válnék, a nép és a monarchia javára.»

A salzburgi katolikus gyűlésen zajos lelkesség között olvasták föl Zichy Nándor és Esterházy Miklós Móríc grófok üdvözlő táviratait.

Zichy Nándor gróf távirata így hangzik: »Szívvel köszönöm szives meghívásukat a salzburgi negyedik katolikus gyűlésre. Nagyrabecsülöm Magyarországot katolikusai és a szemelyem iránt érzett rokonszenvet, melynek meghívásukban kifejezést adtak. Teljes mértékben viszonzom rokonszenvüket. Hiszen egyik vagyunk a hitben, egyik azon tudatban, hogy hitünkért életünk minden pillanatában helyt kell állnunk. És ezenkívül egy és ugyanaz a hűség fűz bennünket a felsőcsászári családdal, a melylyel minket magyarokat, Magyarországon a pragmatika szankció elválaszthatatlanul egybeköt. Azért imádkozunk is, hogy a mindenható Isten mindnyájunkat erősítsen, a helyes utra vezéreljen és oltalmazzon szeretett urunkkal és királyunkkal egyetemben. Sziveskedjék gróf ur üdvözlőmet közvetíteni és elmaradásomat azzal kimenteni, hogy itthon is nagyon el vagyok foglalva és nem távozhatom.

Esterházy Miklós Móríc gróf távirata így szól: Engedjék meg, hogy ünnepélyes összejövetelük alkalmából élénk rokonszenvemnek és meleg együttérzésemnek az önök munkálkodásában kifejezést adjak.

Az 1897. évi állami költségelirányzat.

Az 1897. évi állami költségvetés, melynek alaki berendezése az 1896. évvel teljesen egyező, a következő főbb eredményeket mutatja:

A) A rendes kiadások 441,275.181 frttal vannak előirányozva, vagyis az 1896. évre törvényhozásilag megállapított 431,386.726 frt-hoz viszonyítva 3,888.456 frtnyi emelkedést mutatnak.

E kiadási többlet egyrészt az időközben alkotott törvények folytán felmerülő szükségleteknek, továbbá a közözügyi és honvédelmi kiadások növekedésének, másrészt majdnem valamennyi tárca fokozódó szükségleteinek a következménye, a mely szükségletek 7,385.071 frt kiadási többletet idéznek elő; megjegyezvén, hogy az állami üzemek, nevezetesen az államvasutak, ezek gépgyára és a diós-győri vas- és acélgvár, valamint a posta- és táviráda kiadásai természetszerű fejlődésük következtében jelentékenyen emelkednek ugyan, de e többletek a pénzügyi tárca kezelésében levő üzemek, jelesen a pénzverés és fémbeváltás, továbbá a vasművek leszállított szükségleteivel teljesen ellensúlyoztatnak.

A parlament drágulása.

A főbb eltérésekre szorítkozva a jelen előirányzatban:

1. 21024 frttal nagyobb az országgyűlés szükséglete a delegációknak Bécsben leendő üléséhez való tekintettel.

A drága közözügy.

2. 575.769 frttal emelkedik a magyar korona országainak hozzájárulása a rendes közözügyi szükségletekhez a delegációk szentesített határozatának megfelelőleg. A közözügyi kiadások többletéből — hozzászámítva a rendkívüli közözügyi kiadások 269.579 frtnyi többletét is — a magyar korona országaira tulajdonképpen 1,314.509 frt esnek, a mi csakis azért irányozható elő, a fentebb kimutatott kisebb összeggel, mert a különbözet a határvám bevételekből nyer fedezetet.

Sok a nyugdíjas.

3. 237.315 frttal magasabb összegben irányoztatnak elő a nyugdíjak, mert a belügyi és pénzügyi tárczákat kivéve a többi tárczánál jelentékenyen magasabb szükséglet mutatkozik, a mi az igazgatás legtöbb ágában az utóbbi években történt személyszaporításoknak és az 1893. évi IV. trv. cz. alapján felemelt főlemelt illetményeknek a következménye.

Ez azután apadás.

4. Ellenben 58.930 frtnyi apadást mutat a vasuti kamatbiztosítások szükséglete, a kassa-oderbergi vasut jövedelmeinek emelkedése folytán.

A kis leány kezdett remegni félelmében; de azért mégis elég határozottan kijelentette, hogy bizó azért nem tagadja meg hitét apja kedvéért. Aztán abban egyeztek meg, hogy szép szóval, hízlegésekkel elcsalják a templomba; talán így lassan megszeli. Mert fájdalommal kellett bevallani, hogy mióta vele laknak, még feléje sem nézett a templomnak.

— Tudod mit, kedves mamácska? Elcsaljuk a hogyan levő kis kápolnába, a hol a csodatevő szűz szent képe oly mosolyogva fogadja látogatóit. Tudom, hogy a nyájas kép láttára apa is térdre borul és velünk együtt fog imádkozni.

Aztán megvigasztalva, megerősödve hagyták el a kis kamrácskát, szép terveik eme tanácskozó termét.

Sokszor megígérte már a férj feleségének, hogy a következő vasárnap elmegy velők a templomba; de mikor a vasárnap megérkezett, mindig csak megtagadta az asszony kérelmének teljesítését. Félt a templomtól! Hogy miért? azt csak ő tudta, az az ő titka vala.

Sőt habár külsőleg nyugodtnak látszott, sőt terv villant meg agyában, t. i. hogy félre teszi utjából a leányt; mert ezt okolta, hogy nincs békéje; attól félt, hogy neje is a leány vakbuzgóságába esik.

Hanem azért tette magát, mintha ő a legjobb ember volna, mintha megváltozott volna. Megis ígérte, Julesának, hogy elviszi majd magával a kápolnába, mely ott a hegy tetején állott és csak úgy hívogatta magához a hívó

népet. Magában pedig elhatározta, hogy az erdőbe csalja és ott agyonüti.

El is indultak a kápolna felé. Ki irhatná le Juliska örömet, ki azt hitte, hogy már-már sikerült apját megtéríteni. A kovács pedig egy kalapácsot csúsztatott zsebébe, hogy alkalmas pillanatban a leányt agyonütsa vele.

* * * Szép tavaszi nap volt; e szép időt felhasználtam a glogovi kápolna meglátogatására. Sok szép vidéket láttam már; a glogovi kies tájat is kívántam megismerni. S az igazat megvallva, leginkább a szép fekvésű kápolna érdekelt, melynek csodatevő képéről annyi megható történetet olvastam.

S nem is fogom megbánni soha, hogy ezt a távoleső vidéket meglátogattam és a csodatevő szent kép előtt néhány buzgó fohászt röppithettem az ég királynéjához.

Midőn így megelégedve a kápolnából kiléptem, egy öreg anyókat találtam a kápolna előtti lépcsőn ülni. Meglepetve tekintetem az öreg asszonyra. Önkénytelenül is kérdést intéztem hozzá, hogy miként jutott ide és mit csinál itt?

Az öreg asszony bámulva nézett rám, mintha csodálkoznék rajta, hogy valaki ily kérdést intéz hozzá. Aztán nagysokára így szólt:

— Ugy látom Uram! hogy ön idegen; mert másképp nem intéznék hozzá ezt a kérdést; hisz az egész vidék úgy ismer engem, mint akár saját gyermekeit.

Itt vagyok én mindennap. E szent helyhez

van kötve életem. Harmincz éve már annak, hogy egy napot sem mulasztottam el, hogy a szent helyet meg nem látogattam volna.

— De hát mi fűzi annyira e helyhez? Talán valami csoda történt itt önnel?

— Csodának csoda, de nem velem történt, hanem a leánnyal.

— Hát mi történt? Igazán kíváncsivá tesz.

— Ha meghallgat Uram! elmondom. Elmondtam már százszor, ezerszer; de mindig örömmel teszem; ez az egyedüli balszam az én megsebzett szívemre.

És aztán elmondta, hogy ő Dara János özvegye; hogy férje e helyen akarta leányát Julesát egy kalapácsal agyonütni; hanem a szent szűz megmentette életét. Látja itt e kövön a repedést, ide esett a súlyos kalapács, mely leányom fejének volt szánva. A szent szűz megmentette életét. Férjem e csoda láttára maga is megtért ugyan; de mivel gyilkossági szándéka kitudódott, ki azonfölül bevallotta, hogy már azelőtt is megölt és kirabolt egy kereskedőt, börtönbe került, ahol bánatában meg is halt.

Leányom pedig időjártával a zárdába lépett. Istennek szentelvéni életét; hol ő is már meghalt. Ime azért járok én ide mindennap hálát adni a szent szűznek, hogy férjem megtérését eszközölte és leányom életét megmentette. Igaz, hogy leányom is meghalt, már az Isten magához vette. Nem is csodálom; hisz annyira szeretete a jó Istent, ki magához vette ártatlan lelkét. Hát rajtam mikor könyörül az Ur?

A „drága“ horvátok.

5. 217.286 frttal nagyobb összegben irányoztatik elő Horvát-Szlavonországok beligazgatási szükséglete, mivel ezen országok bevételeinek 44 százaléka, mely beligazgatási kiadásokra fordítható, a megelőző 3 évi zárszámadási eredmények átlaga alapján ennivel nagyobb összeget eredményez.

A közigazgatás rossz, sok a pöre.

6. 200.452 frtnyi többlet jelentkezik a közigazgatási bíróság szükségleténél, de tekintettel arra, hogy a pénzügyi közigazgatási bíróságnak eddig a pénzügyi tárczával fölvetett 109.951 frtnyi szükséglete e bíróságnak az 1896. évi XXVI. törvényzikk alapján szervezett közigazgatási bíróságba leendő beolváztatása folytán megszűnik, e ezimben a tulajdonképeni többlet csak 90.501 frtot tesz; a minék oka abban rejlik, hogy az említett 1896. évi XXVI. t.-cz. 1897. évi január hó 1-én fog életbe lépni, a közigazgatási bíróság szükséglete, mely az 1896. évnék csak egy részére irányoztatott elő, most már az egész évre volt készitendő.

Belügyi tárcza.

7. 576.767 frttal magasabban van előirányozva a belügyi tárcza szükséglete, a miből: 140.500 frt a vármegyék közigazgatási-, árva- és gyámhatósági kiadásaira esik.

101.118 frttal emelkednek az *anyakönyvi kiadások* egyrészt az anyakönyvvezető-helyettesek számának szükségessé vált szaporítása folytán, másrészt azért, hogy az anyakönyvvezetéssel is felszaporodott községi közigazgatási teendőik pontos ellátása céljából ott, hol a községek a személyszaporítás költségeinek elviselésére saját erejükből nem képesek, újabb állások szervezése államsegély útján lehetővé tétessék.

A többi kevésbé jelentős tételek emelésére vonatkozik a kiadások apasztása a bevételek megfelelő eszkökenését is maga után vonja.

Pénzügyi tárcza.

Az imént elősorolt kiadási csökkenésekkel szemben a pénzügyi tárcza többi ezime alatt egészben véve 1.184.291 frtnyi emelkedés mutatkozik.

Földművelési tárcza.

Összesen csak 774.819 frttal növekesznek a földművelésügyi tárcza rendes kiadásai.

Közoktatásügyi tárcza.

Egészben véve 1.182.428 frttal magasabb összeggel irányoztatnak elő a vallás- és köz-

oktatásügyi miniszterium rendes kiadásai, a mi az e tárcza körébe eső valamennyi intézet fejlesztésére, nemkülönböztetve korábbi törvényes intézkedésekre vezethető vissza. Lelesül a jelenlétekenyebb tételeket említve:

a) 40.738 frttal növekesznek a budapesti-, 14.662 frttal a kolozsvári egyetem és 9900 frttal a budapesti »József« müegyetem költségei részint a tanszékek fokozatos szaporítása, részint az elméleti és gyakorlati oktatás nagyobb szükségletei folytán s végül az egyetemi tanárok lakpénzeinek az 1893. évi IV. törv. cz. határozmányaihoz képest eszközzendő emelése következtében;

b) 105.756 frttal emelkednek a gymnasiumok és 21.993 frttal a reáliskolák szükségletei részben azért, mert a folyó évben államosított gymnasiumok után az évnék csak egy részére számításba vett költségek immár egész évre voltak előirányozandók, részben pedig, mert újabban három gymnasium államosítása van tervbe véve s végül mivel számos tanintézetnél a tanulók szaporodása párhuzamos osztályok felállítását teszi szükségessé;

c) 54.400 frttal több vétetik föl a felekezeti, protestáns törvényhatósági és községi népiskolák segélyezésére oly célból, hogy a nyomászó anyagi viszonyokkal küzdő iskolafentartók terhei könnyíttessenek, a mi előlannál kevésbé lehet elzárkózni, mivel ezeknek az egyébként állami érdekeket képviselő iskoláknak fejlesztése csak ily módon válik lehetségessé;

d) 29738 frttal emelkedik az állami felsőbb leányiskolák szükséglete főképen azért, mert az elégtelennék bizonyult dologi kiadások jelesül az internatusok élelmezési költségei s az oktatási költségek a tényleges szükséglethez képest emelendők, másrészt, mert Szegeden a város jelentékeny áldozatkészségével egy új felsőbb leányiskola felállítását céloztatik.

e) A legjelentékenyebb többlet 645.273 frt a népnevelésnél mutatkozik, a miből az 1896. évi VIII. t. cz. értelmében a millenniumra felállítandó 400 új népiskola költségeinek utolsó részletét 198.000 frt. a községi és hitfelekezeti iskolákban működő tanítók fizetésekének az 1893. évi XXVI. t.-cz. értelmében eszközzendő kiegészítésére 160.000 frt és a polgári iskolai tanítók és segédtanítóknak az 1893. évi IV. t. cz. végrehajtásaként felvett fizetésemelésére 54.700 frt esik; a fennmaradó többlet újabb népiskolák és polgári iskolák felállítására, a meglevőknél szükséges felsőbb, illetve parallel osztályok megnyitására, végre a tanító s tanítónőképző intézetek élelmezési s egyéb dologi költségeinek a tényleges szükséglet által indokolt emelésére igényeltetik.

f) 59.780 frttal növekesznek az iparostanulók iskoláinak és a kereskedelmi iskoláknak

kiadásai, főképen az állami kereskedelmi iskoláknak a polgári iskoláktól való különválasztása s ezzel kapcsolatos újjászervezése folytán;

g) 18.840 frttal emelkedik a festészeti és szobrászati mester iskola s a most külön választott női festőiskola szükséglete, ezeknek az intézeteknek, kapcsolatban a létesítendő képzőművészeti akadémiával tervbe vett újjászervezése folytán;

h) 10.016 frttal nagyobb összeggel szerepel a magyar nemzeti muzeum szükséglete, mely többlet főképen a szakkönyvtár, továbbá a gyűjtemények és berendezések gyarapítására lesz felhasználandó;

i) 100.000 frttal emelkednek az egyházi czélokra fordítandó kiadások, miután a különböző egyházak lelkesi illetményeinek egy bizonyos minimumra leendő kiegészítésére az eddigi 150.000 frtnyi hitel előreláthatólag elégtelen leendő; végre

k) 109.498 frttal növekedik az állami tanintézetek építésére fölvetett kölcsönök törlesztésének szükséglete az eddigelő foganatosított építkezések folytán.

Igazságügyi tárcza.

Az igazságügyi tárcza rendes kiadásai 403.327 frttal emelkednek, a miből 94.300 frt az 1893. évi IV. törv. cz. végrehajtásaként tulajdon részben az alsóbb rendű tisztségviselők fizetésemelésére, 110.136 frt az 1893. évi XIII. törv. cz. alapján emelt igazságügyi palota építési költségeinek fedezésére fölvetett kölcsön első ízben szereplő annuitására és 10.000 frt a büntetéspénzek országos alapjának átfutó tételére esik. Ezenkívül többlet mutatkozik még az első folyamodású bíróságoknál, miután itt a felszaporodott kezelési teendőik ellátása céljából a jegyzők és irnokok száma szaporítandó, valamint a hivatali és irodai költségek hitele a tényleges eredmények alapján 40.000 frttal emelendő; továbbá 766.26 frt többlet merül föl a fegyintézetek szükségleténél, a mi abban leli magyarázatát, hogy a Budapesten emelt gyűjtő fogház fedezete, mely ezen évnék csak két hónapjára irányoztatott elő, most már az egész évre vétetett számításba.

Honvédelmi tárcza.

A honvédelmi tárcza rendes kiadásai 667.091 frttal növekesznek s azon előirányzat keretén belül maradnak, mely a honvédség fokozatos fejlesztésére nézve 6 évi időszakra megállapított.

Mérleg.

Osszevonva a fentebb ismertetett főbb eltérések eredményeit, a költségvetés mérlege akként alakul, hogy:

Mese hugomnak.

Irtta: MISSURAY ANNA

No édes babim, jól figyelj! Ül az ölembe, hajtsd a vállamra fejecskédet, mesét mondok; de ígérd meg Dinus, hogy nem zárod le nefelejts kék szemed, hanem jó lesz a babi, figyelmes, ígérd?

... Hol volt, hol nem volt, volt egyszer egy takaros kis falu, tul a kék hegyeken, kies erdő alján, ott hol a kedves, jó tündérek laknak. A faluban volt egy kis házikó, a hol egy ember lakott; mindkettő szép volt, nemes és jó, meg volt minden boldogságuk csak egy hiányzott, egy olyan édes kis szöszösi babi mint te Dinus! Kérték a jó Istent, a jó tündéreket, a kik végre sok-sok esztendő mulva meg is hallgatták kérésüket, adtak nekik egy kis lányt, aki olyan szép olyan ragyogó volt mint a hajnal. — Örültek neki, boldogságuk leirhatatlan volt! Megkeresztelték a kicsit s adtak neki egy olyan szép nevet, a milyen szép ő volt, Hajnalkának nevezték el, kis babim.

A keresztelőn nagy, fényes társaság jelent meg, volt ott sok tündér, nemtő; sellő, ugy-e Dinus, kíváncsi vagy a nevékre is? Ott voltak: a jóság, szerénység, szépség, báj, ész, szerencse, boldogság; de ott voltak ám a vész, szerencsétlenség, bánat, köny tündérei is. — Körül állották a bölcsőt, Hajnalka boldogan aludt, nem is sejtve, hogy mi történik körülé, a szépség s a báj homlokán csókolták s kis arca mind

fényesebbé, szebbé, lett; a jóság a szerénységgel karöltve járult kis fekhelyéhez s megérinté az alvó leányt szempilláit; az ész is jött mélyre ható szemei tulvilágí fényben ragyogtak, s szép ajkait a parányi lény szájjára nyomta; a szerenese és boldogság messziről, könyes szemekkel nézték, s nem közeledtek hozzá, helyettük jött a bánat és köny, erősen suhogott fekete ruhájok, rémületbe ejtve az ifjú szülőket, — sajnálták megérinteni, haboztak!

Nyilt az ajtó! Korbácsát suhogtatva jött a végzet s kényyszeríté ezeket a tündéreket, hogy csókolkják meg a kiseddet.

Szivtépő sikoltással rohant az anya gyermekéhez s a tündérek eltűntek, miután még egy tekintetet vetettek Hajnalkára.

A leányka nőtt, szép lett, mint a fésző rózsabimbó; friss mint a csörgedező patak; szerény mint a kis ibolya, bájos mint a hóvirág s jó mint a tündér, kitől ez ajándékot kapta.

Hogy boldog lett-e? Nem, Dinus! Ő boldog nem lehetett, nagy bánatos szemei örökké könyektől csillogtak, ajka nem tudott mosolyogni, szép fejét bánatosan hajtotta alá; de volt oka rá, Dinus; meghalt a jó apus, a ki őt kényeztette s megvédte az emberek rossz-szasága s csalárdtsága ellen: magában állott édes anyjával. — Sokan rajongták körül, de nem jóságáért, hanem mert szép s feltűnő volt; dicsérték szellemét, műveltségét, azért, hogy később kinevessék s beteges agy szüleményeknek

nevezték szavait, a melyeket előzőleg olyan nagy örömmel tettek magukéivá.

Látod Dinus, ő ezt mind tudta; keserűséggel töltötte el egész valóját e tudat, különösen akkor, midőn észrevette, hogy a kit ő bálványozásig szeret, e léha, mitsem érő emberek sorába tartozik.

Nagy beteg lett Hajnalka, láztól kipirult arczzal feküdt párnáin, melle zihált, keble szakadozottan emelkedett. Az ablakon besurranó fény szinte csodálkozva nézte a nagy változást, a melyet a roncsoló kór, a sorvasztó betegség, a szépség e megtestesült lényén véghez vitt. Sietett megvinni a hirt a jó tündéreknek, a kik nemsokára könyező szemmel állották körül a nagy beteg ágyát. — A szerencsétlenség, a bánat, a köny csókjaikkal vissza váltották a boldogtalan ajándékot; a boldogság, ki semmit sem adhatott a születésnél, most megcsókolta a szenvedő arczzát s adta neki a legvagyonabb ajándékot: a földöntuli boldogságot.

Hajnalka ajka erre mosolyra nyilott, szép szeme a boldogság derűjében ragyogott, az a ki egész életében mindennel meg volt áldva, csak boldogsággal nem, e nagy ajándékkal adta át lelkét Teremtőjének.

Nem alszol, Dinus? Csak nem sirsz gyermekem . . . ?

Ne sirj, de vigasztalódj. Szenv edőké a mennyek országa.

441.275.181 frt rendes kiadással szemben
465.191.881 frt rendes bevétel áll, vagyis a
rendes kezelésnél.

23.916.700 frt fölösleg mutatkozik.

Ellenben az átmeneti kiadások és beruházásoknál, a rendkívüli közösgyi kiadást is számításba véve.

33.963.489 frtnyi kiadással

10.134.424 frtnyi átmeneti bevétel áll szemben,
vagyis

23.829.065 frtnyi hiány mutatkozik.

Együttvéve a rendes és rendkívüli kezelést:

475.238.670 frtnyi összes kiadással

475.326.305 frtnyi összes bevétel áll szemben,
vagyis végeredményében

87.635 frtnyi fölösleg mutatkozik, mely fölösleg 66.410 frttal nagyobb az 1896. évi állami költségvetésnek a törvényhozás által 21.225 frttal megállapított fölöslegénél.

Katholikus legény-egyesület Nagyváradon.

A helybeli kath. kör tegnapi választmányi ülésén a váradai ipar- és kereskedelmi életnek egyik előkelő képviselője: *Kugler Albert* nagykereskedő megpendítette a kath. legény-egylet létesítését. A kath. kör nincs még abban a helyzetben, hogy egy ilyen nagy anyagi áldozatot kívánó intézmény létesítéséhez foghatna. A választmány mindazáltal örömmel üdvözölte az eszmét s határozatilag kimondotta, hogy minden erre irányuló mozgalmat szívesen támogat minden erejéből.

Kezdetnek ennyi is elég, — ha lesz folytatása. És mert a kath. körben igen szép számmal van képviselve az iparos-osztály, reméljük, hogy ha az eszme az iparos-osztály részéről elég érdeklődéssel és támogatással fog találkozni, reméljük s ismerve a hangulatot joggal feltehetjük, hogy a kör választmánya nem fog vonakodni megtenni a további lépéseket s megalakítja az előkészítő bizottságot.

Különben — a nélkül, hogy az indítványozó érdeméből valamit levonni akarjunk, megjegyezzük, hogy nem egészen új és ismeretlen a legény-egylet eszméje Nagyváradon. Azoknak a férfiaknak, akik a koldusápoló-intézet mellett a Szent-Lászlóról nevezett figyermek-menedékházat alapították, az lebegett szemek előtt, hogy ez legjobb előkészítője lesz a kath. legény-egyletnek. Ez az intézet u. i. egyetlen a maga nemében; mert ez nem neveli úrnak a gyermekeket. Amint a 4. elemi osztályt elvégezték, iparos tanoncznak adja őket a főnöknő s addig míg fel nem szabadulnak, az intézet felügyelete alatt állanak, attól nyernek szállást, élelmet és ruházatot. Az innét kikerült iparos-íjak legalkalmasabb alanyát képeznek a kath. legény-egyletnek.

Városunk iparosai is ismételtén adtak kifejezést annak, hogy nagyon óhajtának a kath. legény-egylet felállítását. Bertsey maga is már régen mozgatta az ügyet. Iparosaink közül sokan megfordultak a budapesti kath. legény-egyletben, ismerik azt a sok áldást, melyben az tagjait részesíti, ismerik azt a jótékony, nemesítő hatást, mit az tagjaira gyakorol s éppen azért csak olyan segédeket fogadnak, akik tagjai voltak valamelyik kath. legény-egyletnek. Mikor két évvel ezelőtt elkezdték építeni a kath. kör helyiségét, az a hír volt elterjedve, hogy a legény-egyletnek is lesz ott helyisége. Az iparos-osztály magát a hirt is nagy örömmel fogadta.

A helybeli papság is régen gondol már a kath. legényegylet felállítására. Tavaly már tovább is ment egy lépéssel. Káptalanunk egyik érdemes tagja, aki az egyházmegye papjait évtizedeken át nevelte, aranymiséjét tartotta. Volt tanítványai megakarták őt lepni valamivel, gyűjtést rendeztek maguk között. Oly szép eredménnyel járt a gyűjtés, hogy a szép emléktárgy és a diszes album költségeinek kifizetése után még néhány száz frt. maradt: ezt az összeget, hogy az aranymisés emlékét még jobban megörökítsék, felajánlották a létesítendő kath. legényegylet felszerelési költségeire. Erre a célra ugyan bajosan lesz elég az összeg, de ez is valami.

Még csak az a kérdés, — de itt nem lehetséges, — akarja-e a kath. legényegylet az, akinak érdekében azt állítani akarják: a kath. iparos ifjuság? Aki megfordul valaha közülük egy kath. legényegyletben, az bizonyára akarja. »Ignoti nulla cupido«, — ismeretlen után nem vágyik az ember. Akik nem láttak még ilyent, nem is hallottak róla, azokban nem is lehet meg a vágy. De ha megtudják, hogy mily nemes céljai vannak a kath. legényegyletnek, mily kedves eszközökkel iparkodik azt elérni és mennyi haszon háramlik abból rájuk, — akkor kétségkívül ők lesznek az elsők, akik annak létesítését sürgetni fogják.

Városunk egyházi és világi intéző körei fel tudják azt fogni, mennyire fontos, hasznos, sőt szükséges a kath. legényegylet abban a városban, amely az ipar és kereskedelem fejlettségének tekintetében alig enged másnak, mint a fővárosnak. És ezért biztosak lehetünk felőle, hogy részünkről nem fog hiányozni a jóakarát és az áldozatkészség.

Magyarországon ma már 73 kath. legény-egylet működik áldásosan az iparos ifjuság erkölcsi és anyagi javára. A váradai kath. kör büszke lehet rá, e város iparos osztálya pedig áldani fogja érte, ha az ő kezdeményezéséből fog létesülni a 74-ik, a váradai kath. legényegylet. Adja Isten!

Dr. Szalárdi Gyula.

ORSZÁGGYÜLES.

A képviselőház ülése.

Elnök: Szilágyi Dezső.

Jegyzők: Perczel Béni, Hévízy János, Molnár Antal.

A kormány részéről jelen vannak: Bánffy Dezső báró, miniszterelnök, Lukács László, Perczel Dezső, Daniél Ernő, Josipovich Imre, Darányi Ignác.

Elnök d. e. 10 órakor nyitja meg az ülést.

Jelentések.

Bemutatja a szünidő alatt megválasztott Goldis János és Hegedüs Béla képviselők megbízó levelét. Jelenti, hogy a szegedi millenniumi ünnepségek f. hó 6-án lesznek, melyre a Ház tagjai is hivatalosak, a kik tehát az ünnepségen részt óhajtának venni, jelentkezzenek a háznapyi irodában.

A Vaskapu megnyitásának ünnepélyére is már most kéri jelentkezni a képviselőket.

Bemutatja Nagy István képviselő levelét, melyben egészségének helyreállítása végett 4 heti szabadságot kér. (Derűltég.)

A Ház a szabadságot megadja.

Daniél Ernő kereskedelmi miniszter. Beterjeszti a *kereskedelmi tengerészeti rendtartásról és az 1886-iki vám és kereskedelmi*

szövetség b. cikkének módosításáról szóló törvényjavaslatokat.

Elsőt a közgazdasági és igazságügyi, utóbbit a közgazdasági bizottságnak adják ki.

Perczel Dezső belügyminiszter: Bemutatja a vitás tengerszem ügyének választott bíróság utján való elintézéséről szóló törvényjavaslatot.

Kiadják a közigazgatási és igazságügyi bizottságnak.

Beterjeszti továbbá az 1886. évi VIII. t. cz. kiegészítéséről, továbbá az 1892—97. f. rendi névjegyzéknek törvénybe iktatásáról szóló javaslatokat.

Kiadják a bizottságoknak.

Exposé.

Lukács László pénzügyminiszter: Bemutatja az 1897. évre vonatkozó költségvetést.

Konstatálja először, hogy az 1895. év zárszámadata nem rossz, sőt kedvező, mely arra a körülményre vezethető vissza, hogy gazdasági viszonyaink s ezzel kapcsolatban államháztartásunk jóval szélesebb alapokon nyugszik. Számadatokkal igazolja ezután, hogy államháztartásunk mind kedvezőbb eredményeket tüntet föl. Az állami bevételek a múlt évben nemcsak fedezték a kiadásokat, hanem még fölösleg is maradt. (Közbeiktatások a szélsőbaloldalon: kell a választásokra!) Megemlíti ezután, hogy azon forrásokat, melyekből a többletek származnak: az egyenes adókat, fogyasztási adókat, dohány- és jövedéket, állami gyárakat. Ezután áttér a 97-iki évi előirányzatra. Hangsúlyozza, hogy állami háztartásunk egyensúlyának megtartása szempontjából szükséges, hogy az állami kiadások rohamos emelkedése megakadályoztassék s ahol ez nem lehetséges, mint a földmívelési és közoktatásügyi tárczáknál, ott más oldalon kell a megtakarításokat eszközölni. És sikerült is földmívelési és közoktatási tárcza kiadásainak emelkedésével szemben a kereskedelem- és pénzügyi tárczák kiadásait apasztani. Szól ezután az egyes tárczákra és kimutatja, azoknak mely ágainál mutatkozik emelkedés vagy apadás a kiadásokat és bevételeket illetőleg.

A rendes kiadások ez alkalommal csak 3—400,000 frttal emelkednek s hozzá az átmeneti kiadásokat is, az összes kiadások előirányzata 1897-re 7.200,000 frt emelkedést tüntet föl, tehát félannyit, mint amennyi volt a kiadások emelkedése 1895-ben. A kiadásokkal szemben a bevételek emelkedése 2.761.000 frtot tüntet föl 1895-tel szemben.

A tapasztalatok alapján lehet állítani azt, hogy az állami élet normális életéből származó kiadásokat képesek leszünk a bevételekből fedezni s a fedezetet meg fogjuk találni mindenre saját háztartásunk körében.

Jelentést tesz ezután a kiegyezési tárgyalásokról. (Halljuk, halljuk!) A quóta tekintetében a kormány ragaszkodik már több ízben kifejtett álláspontjához s minthogy az osztrák kormány követelése olyanok, melyeket a magyar kormány el nem fogadhatott, sem a tárgyalásokba nem bocsátkozott, sem pedig semmiféle ígéretet nem tett és semmiféle kötelezettséget nem vállalt.

Az ország anyagi és gazdasági helyzetének jól felfogott érdekében a kormány azon álláspontra helyezkedett a vám- és kereskedelmi szerződés tekintetében, hogy ha az úgy köthető meg, hogy közgazdasági viszonyainkra nem fog belőle hátrány hárulni, akkor annak megkötése nemcsak indokolt, hanem kívánatos is.

A sóra nézve kimondhatónak véli, hogy mindkét szerződő államnak joga van saját területén marhasót forgalomba hozni, de annak kikötésével, hogy a fogyasztási adó azon szerződő állam pénztárába folyjon be, melynek területén a fogyasztás tényleg történik.

A mezőgazdasági sörgyárosok részére kilátásba van helyezve a fogyasztási adó elengedése.

Igen sok és részben jogosult panasz merült föl Ausztriával szemben az állatvédelmet illetőleg. A kormány minden jogosulatlan törekvésnek utját fogja állani e téren (Helyeslés.)

A mi a vasutügyeket illeti, kimondatott, hogy a díjszabás tekintetében mindkét állam szabad rendelkezési joga fennmarad.

Közös intézkedések tételtek azonban, külföldi produktumok behozatalát, illetőleg s azon

produktumoknak, melyeknek hozatala szükséges, vagy azon belföldi termékeknek, melyek egyik vagy másik államnak kivitele van, a forgalomban kedvezményeket nyujtsanak.

Attér ezek után a bankkérdésre. (Halljuk! Halljuk!) s e tekintetben csak a kormány álláspontjának jelzésére szoritkozik. Követelnünk kell, hogy a bank főtanácsa osztrák és magyar állampolgárokból egyenlő számból álljon, követelni kell a magyar kormány felügyeleti jogát.

Végül kéri a Házat, hogy jelentése ki nyomassék és a pénzügyi bizottsághoz utasítsassék. (Helyeslés a jobboldalon.)

Elnök: A jelentés ki fog nyomtatni és ki fog adatni az igazságügyi bizottságnak.

A vihar előjelei.

Ugron Gábor: A pénzügyminiszter exponéját arra használta föl, hogy nyilatkozzék a kiegyezési tárgyalásokról is. Sajnálattal kell kijelenteni, hogy sem egyikben, sem másikban, nem képes megnyugodni.

Kijelentette a pénzügyminiszter, hogy a kormány a quóta-kérdés tekintetében senkivel megegyezésre nem jutott. Neki az impressziója azonban az, hogy a kormány a quóta-kérdésben a quóta-bizottság megkerülésével bujkál és ő előre is felelőssé teszi a kormányt, hogy ha a quóta föl fog emeltetni, az a kormány ügyefogyottságának és hanyagságának lesz eredménye. Ami a vám és kereskedelmi szerződést illeti...

Elnök: Figyelmezteti szónokot, hogy érdemleges tárgyalásokba nem lehet bocsátkozni.

Ugron Gábor: A miniszter indítványt tett s azt indokolta. En is indítványt fogok tenni s azt indokolni akarom.

Polónyi Géza: A miniszter is indokolta.

Elnök: Polónyi képviselő urat rendre utasítom.

Polónyi Géza: Köszönöm, de azért mégis csak nekem van igazam.

Ugron Gábor: Tiltakozik az ellen, hogy a konzulátusokat tisztán magyar pénzen bővítsék ki.

Elnök: Ismét figyelmezteti szónokot, hogy ne bocsátkozzék érdemleges tárgyalásba.

Polónyi Géza: Joga van hozzá. A házszabályokhoz kérek szót.

Elnök: Mig a szónok beszél, addig a házszabályokhoz nem lehet szólni.

Polónyi Géza: Azután fogok szólni.

Ugron Gábor: Nincs semmi bizalommal a költségvetés iránt és még ahhoz sem járul, hogy az a bizottsághoz utasítsassék.

Polónyi Géza: A házszabályok alapján azt vitatja, hogy egy képviselőnek, ki valamely indítvánnyal nincs egy nézetben, joga van nézetét kifejezni és azt indokolni.

A Ház a költségvetést a pénzügyi bizottsághoz utasítja.

Elnök az ülést 5 percre felfüggeszti.

(Szünet után.)

A bünvádi eljárás.

Elnök: Következik a napirend, a bünvádi perrendtartásról szóló törvényjavaslat. (Felkiáltások: Holnap! Ma!)

Chorin Ferencz, előadó: Óhajtottam volna, hogy már ma kezdődjék a javaslat tárgyalása, de ha a többség úgy kívánja, tekintettel a javaslat fontosságára, nem ellenzi annak holnapra halasztását.

Elnök: A házszabályok fél kettő előtt csak akkor engedik meg az elhalasztást, ha erre valaki indítványt tesz.

Szederkényi Nándor: Indítványozza, hogy a tárgyalás holnapra halasztassék.

Elnök fölteszi a kérdést, Erdély igazságügyminiszter és Chorin előadó fölállanak, a többség ülve marad.

Elnök: A ház ma kívánja megkezdeni a tárgyalást. (Felkiáltások: Hát csak kezdjék!)

Egy hang: Kezdje no! (Derűtség.)

Chorin Ferencz előadó: Ismerteti a javaslatot, keletkezésének történetét, elveit és indokolását és kéri a Házat, hogy a javaslatot az általános tárgyalás alapjául fogadja el.

Interpellációk.

Szederkényi Nándor hosszabb megokolással sürgős interpellációt intéz a kormányhoz,

választ kérve arra a kérdésre, vajjon igaz-e a kormány felhivatalosainak amaz állítása, hogy a képviselőházat fölösztatják, ha a kormány előterjesztései az ellenzék részéről visszautasítottatnak.

Több hang: Halljuk Bánffy. (Mozgás a kormánypárti padokon.)

Elnök: A Ház (ellenzéki részére mutat) e részét csendre inti. (Mozgás balfelől); az interpelláció ki fog adatni a kormányelnöknek.

Több hang: Bánffy hallgat. (Mozgás jobbról.) Ezzel az ülés véget ért.

UJDONSÁGOK.

TÁJÉKOZTATO.

Szept. 5. A megyei központi választmány tárgyalásainak kezdete a választók névjegyzéke ellen beadott felszólalások tárgyában.

• 7. Biharmegye közigazgatási bizottságának ülése d. e. 10 órakor.

• 10. Városi közgyűlés d. u. 3 órakor.

• 16. Megyei évnegyedes közgyűlés.

Október 3., 4., Lóverseny a nagyváradai gyepen.

* „*Veni Sancte.*“ *Ma van az iskolai év megnyitása a helybeli főgymnasiumban ünnepélyes sz. misével, mely után az intézet dísztermébe vonul az ifjúság és az iskolai törvények felolvastatnak. És holnap 5-én újból hozzáfognak a tanuláshoz, hogy ismereteiket az életre nézve bővítsék.*

* **Király urunk Ó Felségéről.** Lembergben az a hír volt elterjedve, hogy a király komolyan megbetegedett: most hiteles forrásból jelentik, hogy ez a hír alaptalan; a király egészen jól van és részt vesz a hadgyakorlaton. Szept. 2-án délután fél kettőkor visszatért a hadgyakorlatokról. Komarovba és Chloppyba való megérkezése alkalmával a nép lelkes ovációval fogadta.

* **A leendő trónörökösről.** A bécsi »Vaterland«, melynek Károly Lajos kir. herceg családja köréből igen jó értesülései vannak, azt újságolta, hogy Ferencz Ferdinánd kir. herceg állapota folyvást javul és most már remélik, hogy nemsokára újra elfoglalhatja a világban azt a helyet, melyet betegsége előtt betöltött. Ferencz Ferdinánd főherceg jelenleg a Reichenau melletti Wartholz-villában tartózkodik Mária Terézia főhercegnőnél. Ma este érkezett oda Margit főhercegnő, württembergi hercegné is, úgy hogy Ottó és Ferdinánd Károly főhercegek kivételével jelenleg az elhalt Károly Lajos főherceg egész családja Wartholsban, a boldogult főherceg kedvenc tartózkodási helyén van. Ferencz Ferdinánd főherceg állapota kielégítő.

* **A pápa a keresztényekért.** A kereszténység látható feje XIII. Leó pápa, a ki szellemileg oly magasan kiemelkedik korunk felett, kérő levelet irt a szultánhoz, hogy a keresztény vallásu saját alattvalóinak legyilkolását Kréta szigetén akadályozza meg.

* **Egyháziilag tiltott könyvek.** Mult hó 21-én kelt rendelettel az Index Congregatiója a következő könyveket tette Indexbe: 1. Michelet: Le pretre, Les jésuites. 2. Jules Bois: La sananisme, et la magie. 3. Lang: Mythes cultes et religion. 4. Zola: Rome.

* **Uj főrendek.** A főrendházhoz legutóbb két gróf Normann adta be vagyoni képesítést igazoló kérvényét. Az Eszék mellett gazdálkodó grófok néhány héttel ezelőtt kapták meg a magyar indigenatust és a főrendház igazoló bizottsága már legközelebb be fogja őket igatni az örökös magyar főrendek sorába.

* **Néppárti gyűlés.** A drávavásárhelyi néppárti gyűlés jövő vasárnap, szeptember 6-án délután 2 órakor tartatik a következő programmal: 1. Elnöki megnyitó. Tartja: Zichy Nándor gróf. 2. A kispár és a kispárda. Tartja:

Major Ferencz dr. 3. Ugyanezt magyarázza horvátul: Peterka Tódor, káplán. 4. A revízió szükségessége. Tartja Jurák Zvonimir ur. 5. A nép helyzetéről. Tartja: Varga János ur. 6. A vallás befolyásáról egyesekre, családokra és a társadalomra. Tartja: Gosporlin Mihály, plébános. 7. Elnöki zárszó. — A szentteleki néppárti gyűlés közbejött akadályok miatt bizonytalan időre elhalasztatott.

* **Személyi hír.** Báró Waldstetten János a 7-ik hadtest parancsnoka, tegnap Margittáról Nagyváradra érkezett s innét még tegnap állomáshelyére, Temesvárra utazott. Báró Waldstetten, Margittán a katonaság felett szemlét tartott.

* **Vilmos német császár és a kath. vallás.** A most uralkodó II. Vilmos német császár komolyan veszi azt, hogy országában ő a protestantizmus feje. Nagyon szeret beszélni is s megragad minden alkalmat, hogy eszméit az emberekkel közölhesse. Az 1894-ben az éjszaki vidéken tett tengeri utazása idején »Mi Atyánk a nagy tengeren« czim alatt 7 prédikációt mondott s ezek egyikében az ember szabad akaratáról következőleg nyilatkozott: »Az embernek van szabad akarata és ő Istene ellen is fellázadhat; mert Isten az embert nem kényszerítheti, nem is akarja kényszeríteni soha. Mint a pásztor az ő juhait szóval hívja és nem kötélen vonszolja, úgy tesz az Isten is. Mindent a világon robbantani és kényszeríteni lehet, a sziklákat és a legkeményebb gyémántokat, — csak az emberi szívet soha. Azért mondá az Üdvözítő a korabeli nemzedéknek: »Hányszor akartalak összegyűjteni, de ti nem akartatok összevegyülni.« Ebben a nyilatkozatban II. Vilmos császár — és ő ugyszólván az egész hívő protestantizmus érzelmeit fejezi ki itten, — teljesen szakit Luther, Kálvin és Zwingli tanával, vagyis az ő protestantizmussal az emberi szabadságról s visszatér a kath. egyház tanításához. Vajha mindenben megtérnének!

* **Gyászhir.** Megilletődéssel vettük a következő gyászjelentést: Novák Tódor egy a maga, valamint az elhunyt gyermekei Kolhanyi István nevével és gyermekeivel, Kolhanyi József nevével és gyermekeivel, Novák Bogdán nevével és gyermekeivel, az elhunyt sógorai és sógornői Novák János gyermekeivel, Siszler Antal nevével és gyermekeivel, özv. Rácz Pálné gyermekeivel, Buday Miklós nevével és gyermekeivel és számos más rokonok nevében is fájdalomtelt szívvvel tudatják a legjobb hitves, anya, sógornő, nagynéne és rokonnak Novák Tódorné, szül. Nagy Teréziának folyó év szeptember hó 2-án este 7 órakor élete 62-ik, boldog házassága 3-ik évében hosszas szenvedés s a halotti szentségek ajtatos felvétele után történt csendes elhunytát. A megboldogult halott földi maradványai folyó hó 4-én délután 4 órakor fognak Várad-Velence Erzsébet-utca 203-ik számú háznál a róm. kath. anyaszentegyház szertartása szerint beszenteltetni s a zöldkerti sirkertben örök nyugalomra tétetni. Mely végtisztességtételre az elhunyt rokonai, barátai és ismerősei tisztelettel meg-hívottak. Nagyváradon, 1896. szeptember hó 2. Az örök világosság fényeskedjék neki.

* **A Szent Gellért hidja.** A budapesti vámház-téri hid nevével kell gondoskodni. Ahhoz a helyhez, a hol ez a hid épült, szent Gellért legendája fűződik. A történelmi érzék meghagyta a Szent Gellért-hegy nevet, ugyanez a történelmi érzék követeli, hogy a hidat is a magyar kereszténység vértanúja nevével nevezzék. Még pedig éppen a Szent Gellért-hidja alakban ajánlja a »B. H.« az elnevezést, úgy, a hogy a Margit-hid is hivatalosan Szent Margit hidja.

* **Halálozás.** Részvétel vettük Torhoffer Gusztáv és családja, valamint rokonságának gyászjelentését: özv. Keres Károlyné szül. Novobátsky Anna urnőnek, ez évi szeptember hó 1-én, déli 12 órakor, életének 75-ik évében, hosszas szenvedés után bekövetkezett gyászos elhunytát. A boldogult hült tetemeit é hó 3-án, délután 4 órakor a gyászházban Budapesten X. ker., külső jászberényi-ut 7734—36 sz., (dr. Örley Lajos göztéglagára) szentelték be a róm. kath. egyház szertartása szerint és az új köztemetőben helyezték örök nyugalomra. Az engesztelő szent miseáldozat az elhunyt lelkiüdvéért folyó hó 4-én, reggeli 9 órakor fog a kö-

bányai plébánia templomban a Mindenhatónak bemutatni. Budapest, 1896. szeptember hó 1-én. Aldás, béke poraira!

* **Szép ünnepély M.-Keresztesen.** Ritka szép ünnepély színhelye lesz szeptember 20-án a szomszédos Mező-Keresztes községe. A szent kereszt tiszteletére szentelt r. kath. templomban bucsu lesz a szeptember 20-át megelőző kereszt felmagasztaltatás napjának alkalmából. A község derék lelkésze A l a c s Károly plébános ugyancsak erre a napra tüzte ki a nemrég megalakult mező-keresztesi katolikus-kör ünnepélyes felavatását. A kör díszes új épülettel bír, dr. S c h l a u c h Lőrincz bíboros püspök ur ő Eminenciájának bőkezűségéből. A körnek a község összes előkelősége tagja. A bucsu alkalmából délelőtt a szent misét P a l o t a y László kanonok tartja nagy segédlettel. Délután a kath. kört A l a c s Károly elnök nyitja meg alkalmi beszéddel, majd hazafias dalokat, szavalatokat adnak elő. A szép kettős ünnepélyre Nagyváradról is sokan készülnek Mező-Keresztesre.

* **Szerb király élete veszélyben.** Natália királyné elhalasztotta utazását, állítólag azért, mert aggódik a fiatal király életének biztonsága felett. Wilowsky belgrádi távirtdigazgató ellen vizsgálatot indítottak, mert rájöttek, hogy Milán királylyal levelez. A postaigazgató a leveleket Zimonyban adta fel. A hadseregben újabb összeesküvést fedeztek föl.

* **Eljegyzés.** Hartmann József államvasuti pályafőnök szép és kedves Ida leányát, tegnap jegyezte el Keresztesy J. vasuti tiszt. Az eljegyzési ünnepélyen jelen volt Széchenyi Jenő apátkanonok szép és megható beszéd kíséretében nyújtotta át az eljegyzési gyűrűt.

* **Újabb intézkedés a mézárászok tisztántartására.** A nagyvárad mézárászok, — tekintettel arra, hogy egyesek mézárászok, az egészségtelenség s az undorító látványok félszke volt, ezután, kivétel nélkül iparigazolványt nyerne, melyben kötelezik magokat, hogy üzletüket ezután 2 méter magas csement fallal fogják körülvenni, hogy így a vérfoltok, gyakran lemoshatók legyenek. E köztisztaság és közegészségügyileg valóban üdvös intézkedés behozatala csak dicsérendő körülmény.

* **Kohból nem lehet Kollár.** Győrött egy Kohn nevű polgártárs az iránt folyamodott a belügyminiszterhez, hogy vezetéknevét »Kollár«-ra változtathassa át. A miniszter ehhez az engedélyt nem adta meg, azzal indokolván a megtagadást, hogy »Kollár« nem magyar név, névváltoztatást pedig akkor engedélyez, ha az egyuttal magyarosít is. A miniszternek ezuttal igaza van. Kohn-ból manapság csak Károlyi, Karátsonyi, Kiss, Kovács, Kossuth, Karsay, Keglevich, Korniss, Kemény, Kun, Korányi, Karap, Kállay, Kapotsffy, Kende, Kék, Király, Kolosváry, Komjáthy, Konkoly, Körösi, Kubinyi, Kürthy stb. lehet.

* **Nagyvárad iparosok a kiállításon.** A nagyvárad iparosok második csoportos felutazása is olyan szépen sikerült, mint az első. Tegnap este a 11 órakor Nagyváradról induló személyvonattal mintegy 90 nagyvárad iparos indult a fővárosba. A vidékről is sokan csatlakoztak hozzájuk. A felrándulókat B e r t s e y György ipartestületi elnök vezette.

* **Megüresedett árva alapítványi hely.** A nagyvárad és biharmegyei nőegyesület kérelmére S z u n y o g h Péter alispán pályázatot hirdet egy üres alapítványi hely betöltésére az árvaházban. Az ő Felsőge magas látogatása alkalmából létesített »Honvéd-alapítvány«-ra a teljes árvaságon kívül ki van kötve, hogy a leánya atyja mint honvéd szolgált. Pályázati kérvények szeptember hó 15-ig Biharvármegye alispánjához küldendők be.

* **Hivatalos erőszak.** Gulácsi Dezsőnek Kiszaludon tartott beszámolójáról diadallal közölték a liberális lapok, hogy 3 gör. kath. lelkészt »eltávolítottak« a gyűlésből, mely aztán nagy lelkesedéssel szavazott bizalmat Gulácsynak. E már megszokott liberális fillentést

hét lelkész saját neve aláírásával most megczáfolja kijelentvén, hogy a gyűlés meg sem akarta hallgatni Gulácsyt s miután a nép követelte szónokának meghallgatását, ki választók bizalmatlanságát akarta kifejezni, Komlóssy György főszolgabíró felosztatta a gyülekezetet. Erre a felingerült választók, a berendelt jegyzők kivételével mindnyájan távoztak s huszonhat görög kath. lelkész, 33 tanító, 46 községnek bírója, egyházigazgatói s legelőkelőbb gazdái, mintegy 300-an gyűltek össze a kiszaludi lelkész és kántor-tanító udvarán, hol elhatározták egyhangulag azt, hogy a beszámolón tapasztalt erőszakoskodást, a felvidéki választókerület nyomora, illetve gazdálkodási válságban szenvedő népének végső szegénysége, annak okai, ugyszintén minden bajokat előidéző és tapasztalható korrupció röpiratban megírva bocsáttassék a közvélemény és illetékes körök tudomására.

* **Negyvenkét egyesület föloszlatása.** A belügyminiszteriumban azzal a tervvel foglalkoznak, hogy az összes budapesti munkásegyleteket és önképzőköröket feloszlatják. Ez a terv már a kiállítás megnyitása előtt is felmerült, akkor azonban, tekintettel az ünnepekre, elhalasztották. Az érdekelt munkásegyletek vezetői ez ügyben szeptember 8-án bizalmas értekezletet tartanak.

* **Érdekes adat.** Egy zsidólap jelenik meg Budapesten a melynek czime: »Egyenlőség«. Legújabbán a következő érdekes hírt közli: »A magyar jogászygyűlésen, melyet jövő hó 21—22-én tartanak meg hitfeleink közül többen fognak előadást tartani. Közülük találjuk dr. Jellinek Arthur orsz. képviselőt (magánjogi kérdés), dr. Misner Ignác, dr. Wittmann Mór és dr. Érényi Ullman budapesti ügyvédek, (kereskedelmi jog), dr. Baumgarten Izidor törv. bírót és dr. Fayer László egyetemi tanár (büntető jog), végül dr. Fodor Armin törvényszéki bírót (polgári eljárás).« — Ebből a híresekéből megtudjuk, hogy a »magyar« jogászygyűlés t i z e l o d a j a között h é t z s i d ó van.

* **Terjed a baptista szekta.** A baptista vallás követői, a kik a legnagyobb részt a református felekezetek kebeléből válnak ki, — írják Gyuláról — rohamosan terjednek az alföldön. Legtöbben a tulnag egyházi adókat hozzák fel. Legközelebb huszonöten tértek át a baptista egyház kebelébe. Mind gyulavári és gyulavarsándi lakosok s közöttük görög keleti vallásúak is voltak. Az áttérés ceremóniájához tartozó fűrésztést a gyulafehérvári község melletti hidnál, a Körös vizében végezték, rendkívül nagy számu érdeklő közönség jelenlétében. — E fűrésztésnél érdekes jelenet fordult elő. Midőn az egyik »megtért« már harmadszor akarták a víz alá buktatni, az megborzadva a kissé hűvös fűrdőtől, valahogyan elkáromkodta magát, mire a baptisták elfordulva hagyták ott s mint tisztátalant nem vették fel a hívek sorába.

* **Polgári házasság-szedelgés.** Funkenstein Izidor recipiált honpolgár, miután részletfizetésre eladogatott sorsjegyeivel nem boldogult, beállott »állami pap«-nak s derűre borura kötötte a polgári házasságokat, a vidéki egyszerű eselédés rovására. A raffinált család Karánsebesen és Resiczabányán ütötte fel sátorfáját, hol »miniszteri megbízott«-nak adta ki magát s mint ilyen polgári házasságot kötött azok közt, kik nála jelentkeztek. Megjegyzendő, hogy az ipsének amellől »házasságközvetítő intézete« is volt, melynek segítségével sikerült feleket szereznie. Különösen eselédemberekre vetette szemét s ha jól megfizették, nemesak összeadta őket, de még anyakönyvet is vezetett a »házasságok«-ról. A hatóságvégre nesztét vette a galád üzelmeknek s le akarta tartóztatni Funkensteint. A jó madár azonban megszökött s most körözik.

* **Egy nagyvárad ifju tragédiája.** Dr. Báchy Géza, alig volt 26 éves. Nagyvárad származásu s nagyobbrészt Nagyváradon végezte tanulmányait is, aztán Budapesten telepedett le. Nagy jövőt jósoltak pályájához s daczára fiatal korának mint ügyvédet kezdték felkarolni. Néhány figyelmet érdemlő közleménye is jelent meg a pesti lapokban. Az utóbbi időben, mióta fiatal nejét elvesztette buskomorságba esett s

aztán a kedély és érzelem nyoma kezdett az agyban is mutatkozni, míg végre tegnap valóságos őrjöngésbe tört ki betegsége. Szolgája alig tudott megmenekülni kezei közül. Végre előjöttek a hatóság emberei és a tehetséges ifjut beszállították a lipótmezői tébolydába.

* **Szatmár-Németi löversenye.** A Szatmárvármegyei gazdasági egyesület folyó évi szeptember hó 29-én délután löversenyt rendez Szatmáron az ugynevezett Lökertben.

* **Okirathamisító uradalmi titkár.** Fényes Gusztáv apateleki lakos, uradalmi titkár nem a leghibebben töltötte be tisztét. Több rendbeli váltót hamisított s azoknak egyrészt értékesítette is. Midőn a turpissága kiszült, megszökött. Az aradi kir. ügyészség most országosan körözteti.

* **Egy rendőrbiztos öngyilkossága.** Mély megdöbbenést keltő hír kelt Debreczenben szept. 2-án reggel szárnyra. Szemetkay Lajos második kerületi rendőrbiztos öngyilkossá lett. Szemetkay tizenkét évvel ezelőtt lépett a debreczeni rendőrség kötelékébe, az előtt a honvédségnél szolgált mint törzsrörmester; mintegy félévvel ezelőtt gyomorbajt kapott, a mely rákká fejlődött ki s ez ágyba döntötte. Hosszu, kínos betegsége idegessé tette s szenvedéseitől a szerencsétlen mos meg szabadult.

* **Kinek kell eperfa?** Az országos selyemtenyészési hivatal, a jelen év folyamán, (60,000) *hatvan ezer* darab eperfa (szeder) csemétét fog hozzám küldeni ültetés, *kiosztás* czéljából. Tisztelettel kérem fel Biharvármegye és Nagyvárad lakóit, hogy ültetési szándékukat velem levelező-lapon tudatni sziveskedjenek. A kívánt famennyiséget mindenki *ingyen kapja*. Különösen előnyös lenne az, ha egyes községek előjárói 2—5 száz csemétét átvéve, a község körül található *szabadterületeket*, *liba-legelőket*, *utezakat* befásítanak. Minden községnek megvan a maga olyan szegénye, a ki dolgozni már nem igen tud, de koldulni sem mehet. Az ilyen szegényekre Isten-áldás a selyemtermelés; és éppen az ily szegények nem rendelkeznek eperfával. Egyházak lelkészei, tanítói, községek előjárói néhány jó szóval igen sokat tehetnek az eperfa ültetés, tehát a selyemtermelés érdekében. Idejében történt jelentkezések a szétosztást nemesak megkönnyítik, de az elsőbbséget is biztosítják. Szeptember hó folyamán beérkezett kívánalmak biztos elintézését nyerne. Nagyvárad, 1896. szept. 3. *Rátkay József*.

* **Betörés egy járásbírószobába.** Budapest mellett levő szent-endrei kir. járásbírószobá hivatalos helyiségét éjjel betörték. A tettesek egy kertbe nyíló ablakát feszítették föl s azonkívül a falban is nagy rést vágtak, ami arra mutat, hogy a dr. Rose Gyula járásbíró szobájában levő Wertheim-féle szekrényt is el akarták szállítani. Ebbeli tervük azonban ismeretlen okokból nem sikerült. Ellenben egy régi, négy záras vas-szekrényről a lakatot leráspolyozták, de ebben szerencsére semmi sem volt. A járásbíró asztalfiókját is feltörték, egy ládikából a szivart kiürítették, de apróbb tárgyakon kívül semmi elvinni valót nem találtak. A betörést senki sem vette észre, csak reggel 6 órakor jöttek rá. A feltört szobák ajtói asztalokkal és székekkel voltak eltorlaszolva.

* **Kongresszus a szabadkőművesek ellen.** A trienti szabadkőművesellenes kongresszuson részt vesz két aktív spanyol miniszter, két olasz szenátor s ötvennél több francia arisztokrata is. A kongresszuson együttesen kiállítást rendeznek szabadkőműves szimbólumokból is.

* **Perczel Dezső és a gyógyszerészek.** A K. K.-ban olvassuk a következő dolgokat, melyek roppant emelik salamoni bölcsességű belügyminiszterünk tekintélyét. Tehát: »Perczel Dezső minap gyógyszerért engedélyezett Apczra (Hesves.) holott ott semmiféle orvos nem létezik. Lehet, hogy most majd fognak kötéllal.... És nem tudta a megye a belügyminisztert attól a blamázstól megóvni.« Majd: »Szegeden mintegy 50 gyógyszerész határozott állást foglalt el Chyzerék új gyógyszerár-törvényjavaslata ellen, melyet szegény Perczel Dezső alkalmasint kénytelen lesz egészben visszavonni. A gyógyszerészek bezzeg a sarkukra tudnak állani, nem úgy, mint az orvosok, a kikkel azt lehet tennie a »főnök«-nek, a mit akar.«

* **Szegénységi bizonyítványok.** Valóságos bucsujárás volt ma a rendőrségnél. Az egész folyosó és udvar tele volt emberekkel, kik szegénységi bizonyítványt vettek ki, hogy gyermekeiket tandíjmentesen adhassák iskolába. Volt keiket tandíjmentesen adhassák iskolába. Volt dolga a rendőrtisztviselőknek, sőt a városházán is meggyült az aljegyzők dolga. Ilyenkor lehet valóban látni, hogy milyen óriási nagy városunkban a szegények száma.

* **Rendőri hírek.** *Verekedő mészáros leányok.* Tegnap éjjel egy csapat hentes legény mulatni ment. Békés egyetértésben voltak egy ideig, azonban a bor megváltoztatta ezt a viszonyt. Betértek egy külvárosi mulatóhelyre, hol iszonyu botrányt és verekedést csaptak, melyből összetörve került ki az összes található butordarab. Néhányat befogott a rendőrség, azonban reggel, mivel magokat igazolni tudták, szabadlábba helyezték őket. — *Egy suszterinas elégtétele.* K. L., mint suszterinas szolgált Sz. L. nagyváradai cipész mesternél. Becsülettel dolgozott, míg valami kárt tett a műhelyben s ennek következtében gazdája meglábszijjazta. K. L. keservében felvett 1 frt 20 krt, mint egy pár cipő talpalás árát és megugrott vele. Fülön csipték aztán a szerencsétlent s nagy rimánkodásra meböcsült neki a gazdája, de öt nappal meghosszabbította büntetésül az inaskodási időt. — *Kávéházi szabályrendelet.* A Nagyvárad városi rendőrkapitányi hivataltól, egy új szabályrendeletet küldöztek szét, mely sokkal szűkebb korlátok közé szorítja a kávécsok jogait. A szabályrendeletet megküldték minden kávéházi bérlőnek és tulajdonosnak. — *Elűzött asszonyok.* A rendőrségnek tegnap ismét dolga akadt az elűzött és megvert asszonyokkal. Többen álltak ily panaszszal elő s valóságos siratót tartottak az illetékes rendőrtisztviselő nagy bosszuságára. Egy része aztán meghajlott a jó szó előtt s férje karján lebegett ismét haza otthonába. Másik része — válik.

* **Jegyző választás.** Robogány községben tegnapelőtt ejtették meg a körjegyző állás betöltését. A pályázók közül egyhangulag Ciumpé Tivadar választott meg körjegyzővé. A méherkeréki és kötegyáni jegyzőségekre pályázat van hirdetve. A kérvények mindkét jegyzői állásra szeptember 28-ig nyújthatók be a nagyszalontai főszolgabírónál.

x „Plasticon“, ez a fiatal vállalat, a mely az ezredéves kiállítás látványosságai közt az első, ma már találkozó helye a vidékieknek. Ötven krajczárért káprázatos látványosságot nyújt a látogatóknak.

Nagyvárad város közügyei.

Közigazgatási ülés.

Nagyvárad város közigazgatási bizottsága tegnap délután tartotta rendes havi ülését. Jelen voltak: Beöthy László főispán elnök, Sipos Orbán, Papp Miklós, Hlatky Endre, dr. Grosz Albert, Lánzy Tóbiás, dr. Bulovszky József, Mihály Adolf, Komlóssy József, Huzella Gyula, Némethy Károly, Dus László, dr. Berkovits Ferencz, Hoványi Géza.

Első sorban olvastatták a polgármester jelentése, melynek a közegészségügy és közbiztonságra vonatkozó adatait már közöltük.

Az adó befizetések eredménye kedvezőtlenebb, mint az elmúlt év hason időszakában. Az elmúlt augusztus hó folyamán 15 új iparendély adatott ki s megszűnt 22 iparüzlet.

A jelentést tudomásul vették, a szakelőadók nemleges jelentéseivel együtt.

Dóczy József mezőrendőri kihágása ügyében a közigazgatási bizottság másodfokban felmentő ítéletet hozott.

A félelmi jelentésben foglalt kivánalmakat, illetőleg az anyakönyv-vezetés egyszerűsítésére azt válaszolja a belügyminiszter, hogy a statisztikai adatok igen szükségesek s ezért az állami anyakönyv-vezetést nem egyszerűsítheti.

A leiratot tudomásul vették.

Másik érdekes ügy volt egy felelkezés, a melyben azon fordult meg a kérdés, hogy árverésen megvásárolt háznál az árverés előtti időből fenmaradt taksa pénz terheli-e az új tulajdonost. A bizottság többsége arra az állás-

pontra helyezkedett, hogy a taksa-pénzt köteles az új tulajdonos megfizetni.

A kir. törvényszék értesítette a közigazgatási bizottságot, hogy Kollmann Adolf és Lőrinczy Gyula rendőrbiztosok ellen, hivatalos hatalommal való visszaélésért a bünygyi eljárást megindították. A törvényszék értesítését egyszerűen tudomásul vették.

A fedanyagok felülvizsgálatához az államépítészeti hivatal mellé a közigazgatási bizottság részéről R á c z Mihály főjegyzőt külték ki.

Még néhány apróbb adóügyet intéztek el s az ülés véget ért.

Jogügyi bizottság ülése.

Nagyvárad város jogügyi bizottsága ma szeptember 4-én Dus László elnökle alatt ülést tart. Tárgyai: 1. Beczkay Lajos városi törvényhatósági tag indítványa, hogy a városi tisztviselőknek a millenniumi év 3 évet számítson. 2. A Körös meder tulajdonjogának a kérdése. 3. Tichy Gyula és Raffay Mihály kérelme, hogy a vízvezetési cső kirepedése által okozott káruk megtérítessék. 4) Pozsony vármegye fölirata.

Az építkezési szabályrendelet módosításait a városi mérnöki hivatal megkezdette és ezért megkereste a nagyobb városok erre vonatkozó szabályrendeleteit és ehhez képest fogja a módosítást egy arra kirendelt bizottság elé terjeszteni.

SZÍNHÁZ.

Hírek a színpadról. Ma kerül színre *Le ar király* Shakespeare hatalmas tragédiája. A czimszerepet E. Kovács Gyula játssza. A többi főszereplő: Goneril — L a c z k ó Aranka, Regean — C s e r n y Berta, Cordelia — F e k e t e Rózsika, Kent gróf — S z e n t g y ö r g y i. Gloster gróf — B a r t o s Gyula. Edgár — K l e n o v i t s. Edmund — S z a t m á r i. A francia király — J a n o v i c s. A burgundi fejedelem — V á r a d i. Cornwall — T ö r ö k. Alban — K a s s a y. Az udvari bold — L e ö v e y. Szombaton Lecoq bájos zenéjü operettjét — *Angot, a csarnok leányát* adják. Nagy szorgalommal tanulták ezen örökszép zenéjü operettet és a szereposztás is igen jó lesz. A czimszerep S. Aldor Juliska kezében van. Lange-t — L á n y i Edit. Larivandière-t — V e n d r e i. Pomponet — A n g e - P i t o n t — M e z e y a jeles tenorista játsszák. Tekintve az előleges érdeklődést, mely ez iránt mutatkozik, — jegyek már ma pénteken 9 órától válthatók a színpad pénztárnál.

TANÜGY.

Az ipartanodai bizottság ülése.

A nagyváradai ipartanodai bizottság tegnap délután hosszú ülést tartott a városházán.

Ragány János elnökle alatt jelen voltak: Milibák József, Láng József, Andriská Károly, N. Justh Sándor, Mészáros József, Ujváry Vilmos, Kovács Ferencz, Cser János, Szücs Izsó és Sztarill János.

Az 1896—7. tanévre készített költségelirányzatot elfogadták s felterjesztik a miniszterhez. Szücs Izsó igazgató bemutatta az új ellenőrző könyvecskéket és az ipariskolánál használt nyomtatvány-mintákat.

Elnök bejelentette, hogy a Rimanóczy-féle alap kamatait 25—25 korona összegekben Tömpe János, Szabó Imre, Demetrovics Aladár, Harasztosy László, Demusz Károly, Nagy Sándor, Melán Ödön, Bene Valér és Fazekas Lajos iparos tanulók közt kiosztotta jutalomdíjjal.

Máté Géza és Szidlovits S. tanítók az ipariskolánál elfoglalt óradíjas állásáról lemondott. Továbbá a bizottság tudomására hozza az igazgató, miszerint Várad-Velenczén két osztályt állítanak fel, a melybe a katonavárosi iparostanoncok fognak járni. Tudomásul vette a bizottság az előterjesztést.

A közs. polgári iskola új épületében saját helyiséget nyer az ipariskola, a melyeknek beburkolására és berendezésére 650 frtot szavaztak meg.

Az órarendet helyeslőleg tudomásul vették

s elfogadták az igazgató előterjesztését, hogy a beiratások naponként délután 5—7 óráig eszközöltenek. Az előadásokat pedig a nagyvásár miatt szeptember hó 17-én kezdik meg.

Több kisebb ügy került még tárgyalás alá s az ülés este 6 órakor véget ért.

A zeneiskola köréből. A nagyváradai zenekedvelők egyesületének nyilvános zeneiskolájában többen tudakozódtak, hogy *c z i m b a l o m t a n i t á s* lesz-e berendezve. Miután ez iránt mások is érdeklődhetnek az igazgatóság szükségesnek látja nyilvánosságra hozni, hogy kellő számu tanítvány jelentkezése esetén *c z i m b a l o m* tanfolyamot állít fel, sőt értesíti a közönséget, hogy esetleg nem az eddig kijelölt hegedü, zongora és czimbalomra, hanem bármiféle hangszerre is azonnal felállítja a szaktanfolyamot, ha kellő számu tanítvány jelentkezik. Kívánatos tehát, hogy az egy szakra készülő növendékek csoportosuljanak s minél tömegesebben jelentkezzenek R é z Mihály igazgató irodájában. (Uj polgári iskola, I. emelet.)

REGENY-CSARNOK.

A szökött leány.

— Elbeszélés. —

Irta: **Kincs István.**

Gyiróty fölkísérte nejét s a helyett, hogy távozott volna, csak megállott Zsófi előtt s hosszú szünetet tartott. Végre megszólalt.

— Fölvilágosítást kérek, asszonyom! mondá a kínos várakozás szomorú hangján.

Gyirótyné tudta, hogy ez a perc bekövetkezik. Egész úton azzal foglalkozott, mit válaszoljon férjének, ha majd kérdőre fogja vonni okvetlen. Becsületének tartozik azzal.

Szegény asszony nehéz küzdelmet vívott önmagával. Mit tegyen? Ha mesét találna ki, Gyiróty úgy sem hinne a mesének, tovább menne, míg a gordiusi csomót ketté nem vágja; ha pedig föllebbenti az igazság fátyolát, ki tudja, megbirja-e szive azt a sok keserűséget melyet szegény Emilia vele együtt az utolsó rövid negyedév alatt fenéig őrített.

De mindegy! Előbb-több meg! kell ügyis tudnia. Tán jobb, ha kiöli a gyanu férgét mindjárt az érzékeny öreg lelkéből, legalább nem dulja föl boldogságát, melyet mint férj becsületérző hű nejének, oldala mellett eddig föltalált. S talán Emiliának is megkönnyíti vele helyzetét. Szegény hogyan mondhatna el mindent, hogyan festhetné oly hiven küzdelmeit, mint azt ő megtehetné.

Legyen tehát! — határozottan ő magában.

— Megadom a fölvilágosítást — mondá Gyirótyné ünnepélyesen — s azután elkezdte Emilia eltűnésénél.

Gyiróty mai napig se tudott arról semmit. Többször előhozta leányának azt a különös eseményt, de Emilia, a hányszor csak megpendíté, mindig más t érre vitte a társalgást. Atyja kiérezte végre, hogy fájó hurt pendit meg ezen a téren, azért soha nem hozta elő többet.

S lám most olyan váratlanul jön a magyarázata. Neje nem titkolt semmit is. Őszintén elmondta, hogy László a pillanatnyi szenvedélytől elragadtatva ő reá vetette tekintetét. Emilia azt hitte, hogy csalatkozott nemcsak jegyesében, hanem barátójában is, azért elhagyta, illetve elakarta hagyni atyjával együtt az egész világot. A zárda falai közelességére figyelmeztették: védelmezze meg atyja becsületét.

Haza jött. Föladatát legegyszerűbben úgy gondolta megoldani, ha férjhez megy Bogáthhoz, akkor legalább lesz joga beleszólni, irányítani szenvedélyét. Következett a végzetes éjjeli jelenet s a két szív attól fogva egymást keresi szüntelen s megtalálni, mégse találja egymást, soha. Ő, Gyirótyné segélyükre akart sietni, szándékkal kereste a megaláztatást s meglehet — fejezte be az asszony — hogy annak árán a házások megtalálták egymást, talán végre szakadt e nemes kebel megröböltetésének.

Gyiróty fokozódó figyelemmel hallgatta

neje elbeszélését s hogy a végére ért, összeszorította mindkét kezét. Össze folyt minden szemei előtt, csak egyre emlékezett világosan hogy az ő gyermeke boldogtalan. Szerencsétlenné tette László. Ez a gondolat fölkorbaesolta egész belvilágát, mint az orkán a tenger színét, nem birt egy szót is ejteni, sebzett oroszánként, rontott ki az ajtón.

Neje rémülten nézett utána.

Gyiróty bezárkózott szobáiba. Az óra már éjfél lejárt s ő még mindig zillált kedélyvel járt föl alá a négy fal között. Jobbját ökölre szorítva, a megszorított, a vérig sértett atyai szív küzdelmét vivta.

Szegény Emilia! tehát annyit kellett szenvednie, a nélkül hogy panasza nyitotta volna ajkait! Nem akarta atyjának öreg napjait megszorítani. A nemes kebel! De hát olyan gyenge volna már, hogy ne tudná megvédelmezni saját boldogtalan gyermekét egy hitszegővel szemben? Oh! nem: erősnek érzi még karját, hogy megbüntesse vele azt az embert, ki elég jellemtelen volt először az atyja becsülete ellen törni s azután szerencsétlenné tenni annak gyermekét.

— Ne félj, Emilia, mormogá Gyiróty fölindulásában — e kéz meg fog menteni, e kéz össze fogja törni azt a bilincset, melyet egy szerencsétlen bár, de nemes gondolat kovácsolt számodra,

S Gyiróty újra ökölre szorította jobb kezét. Nyugodni tért, de nyugalma nem talált. A reggel már ott szürkült halvány világával az ablakon s ő még mindig nem hunyta be szemét.

Fölkelt. Kocsiba vetette magát s Bogáthékhöz hajtattott. Hogy odaért, egyenesen Lászlóhoz rontott.

Emiliának is nyugtalan éjszakája volt a tegnapi jelenet után. Korán kelt s egy megmagyarázhatlan érzés kiüzte a szabadba. A föld alatt úgy összeszorult a szíve, nem tudott szabadulni a kínzó gondolatok egész seregétől: A szabadban keresett szórakozást feledést.

(Folyt. köv.)

TÁVIRATOK.

A képviselőház fölőszlatása.

Budapest, szept. 3. (Saját tudósítónk táv.) Szederkényi mai interpellációjáról kormányparti körökben hírlik, hogy báró Bánffy kormányelnök az alkalmat fölhasználta arra, hogy ismét kérdést tegyen a királynál, vajjon Ő Felsége beleegyezik-e a fölőszlatásba, ha az ellenzék a kormány javaslatait megtámadná. E fogástól a frondeur kormányparti elemek nagyon sokat remélnek, nevezetesen azt, hogy a király vagy jóváhagyja a Bánffy előterjesztését és akkor ez a korona eklatáns bizalom-nyilvánításával indul neki a választásoknak, vagy pedig megtagadja a kérelem teljesítését és akkor a kormánypart nagy része csatlakozni fog a Kossuth-parttörődékhez és heves ellenzék fog támasztani a korona ellenében. A higgadtabb liberális-parti elemek körében helytelenítik ezt a »va-banque« politikát és azt tartják, hogy most érkezett az ideje, hogy a 67-iki kiegyezés őszinte hivei végre-valahára egy párttá tömörüljenek.

Lobanow utódja.

Szt.-Pétervár, szept. 3. (Saját tud. táv.) Az orosz külügyminiszeri székre Nelidovot, konstantinápolyi orosz nagykövetet emlegetik; más forrás szerint Siskin inkább birja a czár bizalmát. Siskinről hírlik, hogy nem osztja Lobanow politikáját a Balkán-félszigeten.

Kassits felfüggesztése.

Budapest, szept. 3. (Saját tud. táv.) A tegnapi napról reaktivált Kassits, honvédelmi miniszeri tanácsos rut játéknak esett áldozatul. Alig hogy állását a honvédelmi miniszer föl-

hívására elfoglalta, amit tennie kellett, mivel csak egy évre volt ideiglenesen nyugdíjazva, megkezdődött ellene a hajsza, mely ma abban végződött, hogy fegyelmi uton felfüggesztették állásától és legközelebb megindítják ellene a rendszeres fegyelmi vizsgálatot, melynek célja Kassitsot nyugdíj-jogosultságától is megfosztani.

Budapest, szeptember 3. (Saját tud. táv.) Mielőtt Kassitsot állásától felfüggesztették, rá akarták birni, hogy br. Fejérváry honvédelmi miniszer ellen tett nyilatkozatát vonja vissza, a mikor teljes illetményével nyugdíjazták volna. Mivel azonban Kassits erre nem volt hajlandó, felfüggesztették állásától s egyúttal fizetését is megvonták tőle.

A stambuli kegyetlenkedések.

Konstantinápoly, szept. 3. (Saját tud. táv.) A török kormány hallatlan kegyetlenséget tanusít a lázongással vádolt keresztények ellen: hir szerint 356 foglyot vizsgálat és ítélet nélkül megölték a börtönben. Azután pedig azt híresztelték róluk, hogy szenvedett sérüléseik következtében elhunytak. Ez áltatást azonban senki sem hiszi el.

Reformok Kréta szigetén.

Athén, szept. 3. (Saját tudósítónk távir.) Tegnap tették közzé Herakleionban a szultán irádéját, mely az új alaptörvényt tartalmazza, amely a krétaiak számára engedélyezett reformokat foglalja magában. A keresztény lakosság nincs ezekkel megelégedve.

Albánia is mozog.

Kattaro, szept. 3. (Saját tudósítónk táv.) Albánia számos helyéről ostromállapotot jelentenek, melyet a vilajet török kormányzója foganatosított, hogy az albánok csoportosulásait meggátolja; egyúttal pedig nagy engedményeket tett a lakosságnak, hogy ezt a törökök tervének megnyerje.

KÖZGAZDASÁG.

Szőlős gazdák figyelmébe.

Ki tehetne legtöbbet a mi érdekünk megvédésében más, mint a városi tanács, ha a törvénynek eleget téve, a bormérők borait megvizsgálatná: első sorban egészségi szempontból; másod sorban boraink értékének megóvása s szőlőgazdaságunk jövőjének megalapítása céljából. Van a városnak egy erélyes főorvosa, a ki, ha annak keresztülvitelére megbizatik, azt végre is hajtja. Ugyancsak vannak a városnak ahhoz értő szakemberei, a kik a vegyelmezést eszközölnék akár a községi iskola, akár az állami reáliskola berendezett Laboratoriumában; és az ott alkalmazott kiváló tanárok készséggel teljesítenék az erre vonatkozó megbizást. Végül ott van a budapesti országos vegyelemző hivatal is. A város sokat tett egy ember óhajlására, a midőn 400 pálinka mérő család érdekében a pálinka regale jogot ki adta nekik albréletbe, most 600 szőlőbirtokos érdeke követeli azt, hogy ezen csekély kívánságukat a törvény utasítása értelmében foganassák. Mi nem kérünk pénzt, sem egyéb nagyobb áldozatot a várostól, csak a törvény végrehajtását jövőnk biztosítására.

E nélkül a meg kezdett munkánkat nem fejezhetjük be szőlőink ültetése által, aminek hiányát úgy a város valamint állam napról-napra jobban megérzi; most ha ez állapot még csak egy évig is így marad, mindnyájunk kedve elmegy a további költségtől s fáradozástól:

Megemlítésre méltó itt Kassa város rendőr hivatalának mintaszemű eljárása, melylyel képes volt a hamis borokat elkoboztatni és azok árúitóját megbüntetni,

Nyomatott lapulajdonos: Szent László-nyomda-részvénytársaságnál Nagyváradon.

II.

Azonfelül mást is ajánljunk a városi tanács figyelmébe.

Miután a város szabályt alkotott arra, hogy idegen vidékről behozott borok után vámot kell fizetni, ily behozatali vámot kell az idegentől hozott szőlőfűrtök után is szedni, például különként 10 krt, hogy az itteni szőlős gazdák meglegyenek véde a kettős konkurencziától, a mely a városnak addig semminemű hasznót sem hozott; sőt annál nagyobb kárt okozott, mert ezen szőlő-behozatal által szőlő-termésünk értékét egyenlő minősítésre juttatta a vidékről törötten és roncsoltan behozott szilány szőlővel. Az ezen adókból befolyó jövedelem a város által fentartott szőlőtelep kibővítésére fordított költségek szaporítására szolgálta.

Bizton reméljük, hogy városunk képviselő-testülete, különösen pedig nagy érdemet szerzett polgármesterünk úgy a fogyasztó közönség, valamint az adófizető polgárság, különösen szőlőgazdaságunk érdekében, de a város jövedelmeinek emelése céljából nem fognak késni a szükséges óvó-intézkedésekkel, — különben azt kellene hinnünk, hogy a borhamisítók s pálinkamérők különös privilegiumokra s előjogokra tették magukat érdemesekké.

Justh Sándor.

Terménytőzsde.

Budapest, szeptember 3.

B u z a tavaszra, bácskai	6.95
» tavaszra, északi	6.97
» szeptember-októberre, bácskai	7.25
» szept-okt-re északi	7.23
R o z s tavaszra bácskai	6.32
R o z s tavaszra, északi	6.34
T e n g e r i, junius-juliusra, bácskai	4.00
» jun-jul-ra, északi	4.22
R e p c z e augusztus-szeptemberre, bácskai	10.95
» aug-szept-re, északi	11.05

Bécs, szeptember 3.

B u z a tiszai	7.50—7.80
» bányási	7.15—7.70
» bácskai	7.15—7.55
» szokványáru őszre	7.19—7.25
B u z a szokványáru tavaszra	7.55—7.57
R o z s tiszavidéki	6.80—6.90
» szokványáru tavaszra	0.00—0.00
» szokványáru tavaszra	0.00—0.00
T e n g e r i magyar	6.25—7.75
Z a b, magyar kereskedelmi	0.00—0.00

Hivatalos árfolyamok

a budapesti áru- és értéktőzsdén 1896. szept. 3.

Magyar aranyjárdék 4%	122.—
Magyar koronajárdék	99.25
Magyar vasuti kölcsön aranyban 4 1/2%	123.—
Magyar vasuti kölcsön ezüstben 2 1/2%	101.50
Magyar keleti vasuti államkötvény 1876-ból	101.50
Magyar földtehermentesítési kötvény 4%	97.50
Italmérsi jog megváltási kötvény	100.—
Horvát-szlavon földtehermentesítési kötvény	97.—
Magyar nyereséj sorsjegy-kölcsön	154.—
Tiszaszabályozási és szegedi sorsjegy kölcsön	139.—
Oszták járdék papírban	101.75
Oszták járdék ezüstben	101.75
Oszták járdék aranyban	123.25
Oszták korona járdék	101.—
1860. oszták államsorsjegyek	145.50
Oszták magyar bankrészvény	962.—
Magyar hitelbank részvény	401.50
Oszták hitelintézeti részvény	372.60
Oszták-magyar államvasuti részvény	368.25
20 frankos arany (Napoleonador)	9.48
Német birodalmi márka	58.60
London vista	119.55
Páris vista	47.45
20 márkás arany	11.71

NAGYVÁRADAI SZINKOR.

Pénteken, 1896. szeptember 4-én,

a kolozsvári országos nemzeti színház személyzetével

Este 7 órakor rendes helyárrakkal:

LEAR KIRÁLY.

Tragédia 5 felvonásban.

Kezdeté 7, vége 10 órakor.

Holnap, szombaton 1896. szeptember hó 5-én,

Angot, a csarnok leánya.

Operette 3 felvonásban.

Felelős szerkesztő: CSIPPÉK FERENCZ.